

De risico's van de CoronaCheck-app in het licht van het kinderopvangtoeslagenschandaal.

Het invoeren van de CoronaCheck-app kan in potentie tot vele grotere schandalen leiden dan het kinderopvangtoeslagenschandaal.

Sinds enkele weken is de CoronaCheck-app/QR-code verplicht om toegang te krijgen tot een aantal gelegenheden in Nederland. De invoering ervan is redelijk soepel verlopen. Een behoorlijk deel van de bevolking gebruikt de app of een QR-code als ze toegang willen tot een restaurant of zakelijk congres.

In dit artikel richt ik me op de risico's van de invoering van de CoronaCheck-app gezien vanuit de gebeurtenissen rondom het kinderopvangtoeslagenschandaal. Dit omdat deze gebeurtenissen laten zien op wat voor schokkende manier er zaken mis kunnen gaan bij een afdeling bij de Rijksoverheid en dat vrijwel alle controlerende en betrokken instanties kunnen falen (Rechters, Ombudsman, Hoge Raad, 2e Kamer, Ministers, Onderzoekscommissies, Commissie Donner, WoB-verzoeken die tegengewerkt worden). Het laat ook zien dat er het probleemoplossend vermogen bij delen van de overheid nauwelijks of niet aanwezig is. En dat het de politiek en het kabinet helaas geen grip heeft op deze situatie.

1. De belastingdienst voldoet nu al 3 jaar niet aan de AVG. Ze geven aan tot 2024 nodig te hebben om hier aan te voldoen. Zou een bedrijf dat ook mogen doen?
2. Opstappen van meerdere ministers, staatsecretarissen en vallen van het kabinet maken geen verschil. Tot op heden zijn de problemen voor de ouders niet opgelost. Voor de meest simpele handelingen heeft men maanden de tijd nodig. Het blijft hangen in rapportages en richtlijnen, maar nauwelijks daden.
3. Beloftes van het kabinet, inclusief aangenomen moties worden niet uitgevoerd. Bijvoorbeeld het op orde brengen van de van de archiefdienst Belastingdienst (omdat daar dossier van gedupeerden vernietigd zijn.)
4. Pieter Omtzigt wordt actief tegengewerkt door eigen fractievoorzitter en Mark Rutte om zijn mond hierover te houden. (in plaats dat ze zouden zeggen: we gaan het oplossen!)
5. Rechters stelden altijd de belastingdienst in het gelijk. De belastingdienst verstreekte structureel onvolledige dossiers aan de rechtbank. Zelfs de Raad van State ging hierin mee. Vorige week hebben de rechters gelukkig excuses gemaakt hierover en verbetering beloofd. Zij hebben gelukkig wel reflecterend vermogen!
6. Ambtenaren van de belastingdienst zetten personen op zwarte lijsten op basis van big-data analyses (zonder wettelijke grondslag). Dit is een profilering zonder feitelijke aanwijzing voor fraude maar alleen een verdenking. Met als gevolg dat mensen geen VoG konden krijgen, geen leningen enzovoorts. In veel gevallen ging het ook nog eens over profileringen op basis van etniciteit!
7. Het recente onderzoeksrapport van PwC over of er kennis was van de memo van Palmen (Juriste binnen de belastingdienst die deze problematiek al in 2017 aan de orde stelde) wordt gecensureerd door de belastingdienst. Uit onderzoek van Pieter Klein blijkt dat uit de eerste versie van het rapport blijkt dat voormalig Directeur Generaal Jaap Uijlenbroek onder ede gelogen heeft voor de verhoorcommissie over het feit dat hij geen kennis zou hebben aan de memo Palmen.
8. Vragen van Kamerleden en journalisten over deze zaken worden vakkundig omzeild en in het uiterste geval beantwoord met ' We vinden het niet nodig om deze vraag te beantwoorden'.
9. Tot op de dag van vandaag gaat het gewoon door. Het loopt al jaren.

(bron Pieter Omtzigt, Pieter Klein)

Uit dit schandaal blijkt dat vrijwel niemand zich binnen de overheid hier verantwoordelijk voor voelt of het probleem wil oplossen. Afdelingen zijn druk bezig om het in de doofpot te stoppen of voelen zich niet verantwoordelijk en tonen geen probleemeigenaarschap. Er is geen intentie en doorzettingsvermogen om het op te lossen.

Er zijn veel woorden maar geen daden. In platte volkstaal: Een grote klerezooi.

Als bovenstaande zaken zich binnen het bedrijfsleven zouden afspelen zouden er managers en personeel zijn ontslagen, klanten zijn weggelopen naar de concurrent en waarschijnlijk zou het bedrijf failliet gaan.

Helaas is deze incompetentie binnen de rijksoverheid geen uitzondering. Het is geen 'incident'. Zie hiervoor de dossiers van bijvoorbeeld schadegevallen Groningen, PFAS, Woningmarkt en Stikstof.

Wat ook wel een opmerkelijk gegeven is dat de eindbaas van deze dossiers(al 10 jaar lang) vermoedelijk nog 4 jaar verder gaat als eindbaas. Dezelfde eindbaas die Pieter Omtzigt actief tegenwerkt inzake het toeslagenschandaal.

Gaat dat voor een oplossing zorgen? PR-technisch is het ook overigens bijzonder knap dat hij nauwelijks persoonlijk op deze ellende aangekeken wordt.

Tot zover de schets van het toeslagenschandaal.

Ontwikkelingen op het gebied van CoronaCheck-app in het buitenland

Als we naar landen om ons heen kijken zien we dat de app inmiddels een bredere toepassing kent. In Italië mag je vanaf 15 oktober niet naar de werk zonder app. In Slovenië kun je geen boodschappen doen en geen brandstof tanken zonder de app. In Canada moet je als ambtenaar verplicht gevaccineerd zijn vanaf eind oktober anders wordt je op non-actief gezet zonder salaris. Tevens is aangekondigd dat je vanaf eind november niet met het openbaar kan reizen. In Israël is het zo dat je gevaccineerde status verliest als je geen 3e prik neemt. Diverse mensen in Israël zijn ontslagen als ze zich niet laten vaccineren.

Het is denkbaar dat dit soort maatregelen ook in Nederland ingevoerd gaan worden de komende maanden. De 1.5 meter is losgelaten en de herfst komt eraan. Het is niet ondenkbeeldig dat de besmettingscijfers sterk zullen oplopen. Ook omdat blijkt dat de verschillende vaccins niet zo goed werken als gehoopt was.

Het is zo dat de invoering van de app op democratische wijze plaats heeft gevonden. (Meerderheid in de 2e kamer)Je kunt je wel afvragen als de bovenstaande verzwaringen zouden gaan plaatsvinden of het proportioneel is dat slechts een kleine meerderheid van de 2e kamer kan besluiten tot een zo verre gaande overheidsmaatregel. Zou zo iets niet minstens een tweederde meerderheid moeten hebben? Daarom is het ook goed om **nu** over dit scenario na te denken en de debatteren hierover in plaats van de situatie dat het ineens ingevoerd wordt.

Vaccinatiedwang nu en in het verleden

De maatregelen in o.a. Canada en Italië zijn duidelijke voorbeelden van vaccinatiedwang. Dat is op zich niet nieuw in de geschiedenis. In 1872 schreef de Wet op de Besmettelijke ziekten voor dat onderwijzers en leerlingen zonder pokkenbriefje(met bewijs van vaccinatie) geen toegang tot school hebben.

Dat is op zichzelf een aparte discussie. Ik vind het alleen jammer dat er op zo'n zwabberende ontransparante wijze mee omgegaan wordt. In de 19e eeuw waren ze tenminste recht door zee. We zijn voor vaccinatiedwang en vervolgens vond daar een debat over plaats.

Dan de CoronaCheck-app

Dit is wel echt een nieuw aspect wat nog nooit in geschiedenis is voorgekomen. In verschillende landen(en mogelijk in Nederland ook op korte termijn) is het zo dat de mate waarin je aan het maatschappelijk verkeer kan deelnemen afhankelijk gemaakt is van een App en centraal door de overheid georganiseerde technologie. De overheid krijgt daarmee een oceaan aan gestructureerde en feitelijke data tot haar beschikking over haar burgers. De vraag is ook of de app afgeschaft zal worden. Het komt niet zelden voor dat tijdelijke overheidsmaatregelen blijvend zijn. Er zijn natuurlijk tal van innovatieve uitbreidingsmogelijkheden denkbaar. (Paspoort, Rijbewijs enzovoorts)
Dit is namelijk een natuurlijke neiging van alle bureaucratieën tegenwoordig en vroeger. Groeien en meer macht veroveren.

Als we nu de CoronaCheck-App bekijken vanuit het licht van het toeslagenschandaal. Wat nu als dezelfde groep rijksambtenaren van het toeslagenschandaal beschikking krijgen over deze data en: Wat als ze iemand met 1 druk op de knop kunnen afsluiten van een groot deel van het maatschappelijk verkeer? Kunnen we ze deze privacygevoelige data toevertrouwen gezien hun staat van dienst? Het kan zowel bewust zijn als 'een foutje'. Als het dezelfde rijksambtenaren zijn als bij de belastingdienst dan is een verdenking al voldoende of wellicht zelfs een algoritme die dit gaat bepalen.

Is het wenselijk dat de overheid deze grote hoeveelheid macht krijgt?

Is het ook proportioneel ten opzichte van het Coronavirus? En hoe soepel gaat dit lopen gezien de dramatische staat van dienst van de overheid op het gebied van ICT.

De stelling is dan ook: Laat de nieuwe bestuurscultuur vorm krijgen, los eerste alle problemen op bij de uitvoeringsdiensten voordat we in een nieuw onaangenaam avontuur terecht gaan komen.

Schaf de CoronaCheck-app direct af!

Maarten Vroegindeweyj(35), betrokken burger, ondernemer in de bouwsector